

תל-אביב, 19 באוגוסט 2021.

בענין:

הצלחה – לקידום חברה הוגנת

עמותה רשומה מספר 580490902
מדרך מנחם בגין 7, רמת גן 52681

על ידי באי כוחה גיל רון, קינן ושות', עורכי דין
מבית לסיין, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מס' טל': 03-6967676 ; מס' פקס': 03-6967673
כתובת דואר אלקטרוני - office@ronlaw.co.il

המבקשת

- נ ג ד -

דלתא קפיטל גרופ בע"מ

חברה פרטית מספר 513075200
מרחוב תובל 13, רמת-גן 5252228

המשיבה

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

(א) לאשר למבקשת להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיבה, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות);

נוסח התובענה הייצוגית מצורף לבקשה זו כנספח 1;

(ב) לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם אלה:

(1) כל אדם אשר התקשר בהסכם הלוואה עם המשיבה (לרבות אדם שחתם על הסכם יחד עם תאגיד); כשעל ההסכם חלה מגבלה בדבר שיעור העלות המרבית של האשראי, לפי חוק אשראי הוגן, תשנ"ג-1993 (להלן: חוק אשראי הוגן); ושיעור העלות הממשית של האשראי שהיה ידוע במועד כריתת החוזה גבוה משיעור העלות המרבית של האשראי נכון לאותו מועד; לעניין זה "שיעור העלות הממשית של האשראי" וכן "שיעור העלות המרבית של האשראי" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק אשראי הוגן;

(2) כל אדם אשר התקשר בהסכם הלוואה עם המשיבה (לרבות אדם שחתם על הסכם יחד עם תאגיד); כשעל ההסכם חלה מגבלה בדבר שיעור ריבית הפיגורים המרבי, לפי חוק אשראי הוגן; ושיעור ריבית הפיגורים שהיה ידוע במועד כריתת החוזה גבוה משיעור ריבית הפיגורים המרבי נכון לאותו מועד; לעניין זה "ריבית הפיגורים" וכן "שיעור ריבית הפיגורים המרבי" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק אשראי הוגן;

(3) כל אדם (לרבות אדם שחתם על הסכם יחד עם תאגיד) אשר התקשר בהסכם הלוואה עם המשיבה, עליו חל חוק אשראי הוגן, ובהסכם הלוואה לא הוצגו שיעור העלות הממשית של האשראי ושיעור ריבית הפיגורים, כהגדרתם בחוק אשראי הוגן;

כל האמור לעיל, ביחס לסכומים שנגבו כאמור בסעיפים (1) ו-(2) לעיל – ביחס לסכומים שנגבו החל משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור, ועד הגשת התביעה לאחר אישורה (אף אם החוזה נחתם לפני תקופה זו); ובכל הנוגע להצגת שיעור העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים כאמור בסעיף (3) לעיל – ביחס להסכמים שנחתמו החל משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור, ועד הגשת התביעה לאחר אישורה;

לחלופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה;

(ג) לקבוע, בהתאם לסעיפים 4(א)(3) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשת תהיה התובעת הייצוגית, וכי באי-כוחה החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכוח המייצגים;

(ד) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה בגין גבייה החורגת משיעור העלות המרבית של האשראי ומשיעור ריבית הפיגורים המרבי, לפי סעיפים 5 ו-6 לחוק אשראי הוגן; הפרת חובת גילוי לפי סעיף 3(ב) לחוק אשראי הוגן; וכל עילת תביעה אחרת שעולה מהעובדות שבבקשה זו;

(ה) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית:

(1) השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה, למעט קרן ההלוואה והפרשי הצמדה על הקרן;

ולחלופין – השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה, למעט קרן ההלוואה והפרשי הצמדה על הקרן ולמעט ריבית וריבית פיגורים בשיעור שבית המשפט הנכבד ימצא צודק, אשר לא יעלו על העלות המרבית של האשראי ושיעור ריבית הפיגורים המרבי;

ולחלופי חלופין - השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה בחריגה משיעור העלות המרבית של האשראי, וכן בחריגה משיעור ריבית הפיגורים המרבי;

ונוסף על סעדים אלה - השבה של כל הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה, אשר עלותם לא הוצגה ללווים כחלק מהעלות הממשית של האשראי או כחלק מריבית הפיגורים (לרבות עמלת פתיחת תיק, דמי טיפול בגין הוצאות ביצוע העסקה, הוצאות רישום השעבודים והשתתפות חלקית בעלות הכנת המסמכים ועריכתם, עמלת פירעון מוקדם ומס ערך מוסף על הריבית); ואם שיעור העלות הממשית של האשראי או שיעור ריבית הפיגורים לא הוצגו בהסכם ההלוואה – השבת כל הסכומים שכלולים בשיעורים אלה;

(2) הצהרה בדבר זכות חברי הקבוצה אשר המשיבה הפרה כלפיהם את חובת הגילוי לבטל את הסכם ההלוואה;

(3) חיוב המשיבה לתקן את יתרות החוב בתיקי הוצאה לפועל תלויים ועומדים, ובתביעות חוב בהליכי חדלות פירעון, בהתאם לסכומי ההשבה עליהם בית המשפט הנכבד יורה כאמור לעיל;

(4) הטלת איסור על המשיבה לגבות ריבית ותוספות בחריגה משיעור העלות המרבית של האשראי, ואיסור לגבות ריבית פיגורים העולה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי; איסור לגבות כל ריבית או תוספת, אשר עלותן איננה מוצגת ללקוח כחלק מעלות האשראי הממשית או כחלק משיעור ריבית הפיגורים (לפי העניין), ובכל מקרה לא יותר מאשר השיעורים המותרים לפי חוק אשראי הוגן;

(5) חיוב המשיבה לתקן את כל חוזי ההלוואה כך שתיפסק גביית סכומים אסורים;

(6) חיוב המשיבה לגלות בחוזי ההלוואה את שיעור העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים;

(7) חיוב המשיבה לכלול בחוזי הלוואה תנאי, לפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור העלות המרבית של האשראי הקבוע באותו מועד;

(8) חיוב המשיבה לכלול בחוזי הלוואה תנאי, שלפיו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד;

(9) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן

(10) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.

(ו) להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על-ידי בית המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעות אישיות לחברי הקבוצה, וכי המשיבה תישא בעלות הפרסום;

(ז) לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית המשפט הנכבד יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן

(ח) לחייב את המשיבה בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין בגין בקשת האישור.

חלק ראשון - מבוא

1. המשיבה היא חברה למתן הלוואות חוץ-בנקאיות. המשיבה מחייבת לווים בעלות אשראי וריבית פיגורים, בשיעורים החורגים באופן משמעותי מהמותר בחוק. כמו כן, המשיבה מפרה חובות גילוי, המתייחסות לעלות האמיתית של האשראי וריבית הפיגורים.
2. לקוחות אשר פונים לשוק ההלוואות החוץ-בנקאיות, המכונה גם "השוק האפור", מצויים בעמדת נחיתות, ופעמים רבות במצוקה קשה. הם אינם יכולים לקבל אשראי ממוסדות בנקאיים. על מנת להגן עליהם מפני ניצול לרעה של מצבם, המחוקק הטיל על מלווים חוץ-בנקאיים חובות מיוחדות, לרבות מגבלות בדבר העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים. כן הוטלו חובות גילוי מהותיות בנוגע לרכיבים אלה.
3. בית המשפט העליון עמד על כך כי "... אופיה הנשכני, הבוטה, של ההלוואה החוץ-בנקאית, ואופיו הבעייתי של השוק האפור ... לא רק מצדיקים אלא גם מחייבים הקפדה על כל תגיהן ודקדוקיהן של הוראות החוק, וחובתנו לעמוד על משמור זה ... בהלוואות כאלה, משבאו לעולם, וכל עוד לא איכשר דרא, יש ליתן נפקות ומשנה עידוד לתכלית החוק, על-ידי פרשנות מקפידה ומחמירה של הוראותיו" – ע"א 9044/04 **מיסטר מאני ישראל בע"מ נ' צוניאשוילי**, פסקאות ג-ד לחוות הדעת של השופט רובינשטיין (נבו 24.06.2007) (להלן: עניין **צוניאשוילי**).
4. המשיבה חורגת מן המותר בכל הנוגע לעלות האשראי, בשיעור עצום. לדוגמה, באחד המקרים שנדונו בפסיקה, המשיבה חוייבה להשיב כספים, בשל גביית "ריבית גבוהה פי - 3 מהריבית המירבית המותרת בחוק". היא גם מפרה את חובות הגילוי באופן בוטה. המשיבה איננה מציגה חיובים שונים כחלק מעלות האשראי ומריבית הפיגורים. הדבר מונע מן הלווים להבין שהם מקבלים אשראי שעלותו איננה מתקבלת על הדעת, ולהשוות את תנאי ההלוואה לתנאים שמציעים מלווים אחרים.
5. ללווים קשה מאוד לעמוד בהסכמים שנקשרים בתנאים לא חוקיים אלה. כשהם מתקשים בכך, המשיבה נוקטת הליכי גבייה אגרסיביים, ועומדת על כל הוראות ההסכמים, לרבות ההוראות הבלתי-חוקיות. לעיתים בהליכים אלה ממומשים ומוצאים למכירה בתי המגורים של הלווים. רבים מהם נותרים חסרי כל.
6. עניינו מתאים במיוחד לתביעה ייצוגית. הלווים נתונים במצוקה ואינם מודעים לזכויותיהם. חלקם עסוקים במלחמת הישרדות. אין להם הכוחות לצאת למערכה משפטית קשה מול מלווה בעל עצמה. במקרים המעטים שהגיעו לפתחם של בתי המשפט, המשיבה חוייבה להשיב כספים שגבתה בניגוד לחוק. אולם, הדבר לא הספיק על מנת ליצור הרתעה ולהביא לשינוי התנהלותה.
7. על המשיבה להשיב את הסכומים האסורים שהיא גבתה, ולהפסיק את התנהלותה הלא חוקית. הליך זה נועד להשיג מטרות חשובות אלה.

חלק שני – המשיבה וההסדר החוקי בדבר מגבלות עלות האשראי וחובת הגילוי

8. המשיבה, חברה פרטית בבעלות מר רז פישמן ובניהולו, עוסקת במתן הלוואות. המשיבה פועלת מכוח רישיון למתן אשראי – מורחב, שניתן לה על ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016 (להלן: חוק הפיקוח – שירותים פיננסיים). כך עולה מאתר האינטרנט של המשיבה ומאתר רשות ההון ביטוח וחסכון.

תדפיסי דפים מאתר האינטרנט של המשיבה ומאתר רשות ההון ביטוח וחסכון המציגים את הרישיון של המשיבה מצורפים לבקשה זו כנספח 2.

9. המשיבה מציגה את עצמה באתר האינטרנט שלה כך – "חברת מימון חוץ בנקאית פרטית, ותיקה ומובילה המתמחה בתחומה. החברה עוסקת במתן פתרונות אשראי איכותיים ומגוונים בהתאמה אישית כנגד שעבוד נכסי נדל"ן ... מאז הקמתה בשנת 2001, ביצעה דלתא עסקאות מימון בהיקף של מאות מיליוני ₪ בהתבסס על מתודולוגיה מתקדמת לניהול סיכונים אשראי".

תדפיסי דפים מאתר האינטרנט של המשיבה בהם היא מתארת את שירותיה מצורפים לבקשה זו כנספח 3.

10. ברשת החברתית "פייסבוק" מתארת המשיבה את קהל היעד שלה, כחברות ולקוחות פרטיים "שמתקשים לגייס אשראי בנקאי עקב בעיות משפטיות בנכסיהם או קשיי תזרים" וכלקוחות "המוגדרים ע"י הבנקים כ'בעייתיים'".

תדפיסי עמוד המשיבה ברשת החברתית "פייסבוק" המתאר את שירותיה, מצורף לבקשה זו כנספח 4.

11. המשיבה פונה לאנשים במצוקה, ומשכנעת אותם ליטול ממנה אשראי. אלה מקצת קריאותיה אל הלווים, כפי שמופיעות ברשת החברתית "פייסבוק" –

(א) "אם אתם סובלים מהלוואות שלא נגמרות, חובות, עיקולים, דלתא תתפור עבורכם פתרונות יצירתיים שיחלצו אתכם מהמצב";

(ב) "בעיות אשראי? השיקים חוזרים? בדלתא קפיטל אנו ערוכים לתת פתרונות אשראי...";

(ג) "פיגורים במשכנתא? שקועים בחובות ולא יודעים מה לעשות? דלתא קפיטל גרופ נותנת הלוואות גישור...";

(ד) "הוצאה לפועל? עיקולים? יש פיתרון!"; וכן -

(ה) "מונה לך כונס נכסים על הבית? הוטלו עיקולים? אל תמתין! התקשר עוד היום לצוות המקצועי של דלתא וקבל פתרון מהיר ואמין..."

פרסומים של המשיבה ברשת "פייסבוק" מצורפים לבקשה זו כנספח 5.

12. המשיבה מכתובה את תנאי החוזים ומנסחת אותם באופן חד-צדדי. אלה חוזים אחידים.

13. הלקוחות נענים, ונוטלים מהמשיבה אשראי על בסיס המסמכים האחידים. במקרים רבים, המצב הקשה בו הם היו נתונים, רק מחמיר. הדבר נובע מן העובדה כי המשיבה מפרה באופן בוטה חובות בסיסיות המוטלות עליה כמלווה חוץ בנקאי.

14. חוק אשראי הוגן חוקק בשנת 1993, תחת השם חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, תשנ"ג-1993. בשנת 2018 שם החוק שונה, ותחולתו הורחבה. החוק מגן על לוויים שאינם תאגידים.

15. חוק אשראי הוגן מגביל את שיעורי העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים שמלווה רשאי לגבות. לפי סעיף 15(ב) לחוק, ההגבלה חלה על הלוואות בסכום שמתחת לרף שנקבע. נכון למועד הגשת בקשת האישור עומד הרף על 1,197,707 ש"ח. כמו כן, ההגבלה איננה חלה על הלוואה שחל עליה צו הריבית (קביעת שיעור הריבית המכסימלי), תש"ל-1970 (להלן: צו הריבית). צו הריבית חל על מלווה צמוד ערך, שהוא "מלווה שסכמו, כולו או מקצתו, צמוד למדד יוקר המחיה או לעליית מחירו של כל דבר אחר אך למעט מלווה צמוד לשער מטבע חוץ" (סעיף 1 לצו). "מלווה" הוא כל עסקת אשראי, לרבות נכיון שטר והעברת חוב על פי שטר בדרך אחרת (סעיף 1 לחוק הריבית, תשי"ז-1957; להלן: חוק הריבית).
16. מכאן עולה כי המגבלות על שיעור העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים, הקבועות בחוק אשראי הוגן, חלות על הלוואות ליחידים, בסכום שאינו עולה על הסכום שצוין, ואינן צמודות למדד מחירים כלשהו (אולם במקרה של הצמדה למטבע חוץ המגבלות חלות).
17. נוסף על כך, חוק אשראי הוגן מטיל חובת גילוי מיוחדת, ביחס לשיעור העלות הממשית של האשראי ועל שיעור ריבית הפיגורים. על המלווה לציין שיעורים אלה במפורש. הוא אינו רשאי להסתפק בכך שמדובר באוסף של רכיבים שמופיעים בהסכם. חובות אלה חלות על כל הלוואה שניתנת ליחיד, ללא הגבלה בסכום.
18. סעיף 17 לחוק אשראי הוגן מורה כי "הוראות חוק זה יחולו על אף כל ויתור או הסכם נוגד, אלא אם כן הותנה עליהן לטובת הלווה".

חלק שלישי - שיעור העלות הממשית של האשראי בחוזים של המשיבה חורג מהשיעור המירבי המותר

19. סעיף 5 לחוק אשראי הוגן מורה "לא יכרות מלווה חוזה הלוואה שבו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור העלות המרבית של האשראי הידוע באותו מועד, ולא יקבל תשלום לפי חוזה כאמור".
20. "שיעור העלות הממשית של האשראי" מוגדר בסעיף 1 לחוק אשראי הוגן, כיחס שבין סך כל התוספות לבין הסכום שקיבל הלווה בפועל, בחישוב שנתי. "תוספת" מוגדרת ככל סכום שנדרש לוה לשלם בקשר לחוזה ההלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מן המלווה, למעט ריבית פיגורים. בהתאם לתיקון מס' 5 לחוק אשראי הוגן, החל מיום 25 באוגוסט 2019, הוצאות גבייה והוצאות שנדרשות לשם העמדת ההלוואה מסוג ובסכום שקבע שר המשפטים בתקנות, לא ייחשבו תוספות.
21. ברע"א 5888/95 קווי אשראי לישראל (ראשל"צ) בע"מ נ' וניני, פ"ד נא(1) 424, 427 (1997), בית המשפט עמד על כך כי "הניסיון מלמד, שכדי לקבל תמורה גבוהה יותר בעבור ההלוואה, נהגו מלווים 'ליצור' חיובים תחת כינויים שונים, וזאת מתוך כוונה להערים בדרך זו על הגבלת שיעור הריבית המותר בחוק". בשל כך, "כל סכום אותו משלם לוה למלווה בקשר להלוואה שאינו בגדר החזרי קרן או ריבית פיגורים, יהיו שמו ותכליתו אשר יהיו, נחשב ל'תוספת' אשר יש לקחת בחשבון במסגרת תחשיב עלותו הממשית של האשראי".
22. שיעור העלות הממשית של האשראי, כשמו, משקף את המחיר האמיתי של ההלוואה עבור הלווה.
23. כאמור, שיעור העלות הממשית של האשראי כפוף לתקרה, המכונה - שיעור העלות המרבית של האשראי. שיעור זה קבוע בתוספת הראשונה לחוק אשראי הוגן. נכון למועד הגשת בקשה זו, שיעור זה עומד על ריבית בנק ישראל בתוספת 15 נקודות האחוז, וביחס להלוואה במטבע חוץ – ריבית הליבור בתוספת 15 נקודות האחוז (15 נקודות האחוז משמע 15%). עד יום 8 באוקטובר 2017 שיעור העלות המרבית עמד על פי שניים ורבע משיעור העלות הממוצעת לאשראי הלא-צמוד שפורסם על ידי בנק ישראל.

24. המשיבה מפרה את האיסור הקבוע בסעיף 5 לחוק. שיעור הריבית הנקוב בהסכמיה קרוב לשיעור העלות המרבית של האשראי, ולעיתים חורג ממנו במעט. ואולם, כשלוקחים בחשבון, בהתאם לדרישת החוק, גם תוספות (מס ערך מוסף על הריבית, עמלת פתיחת תיק, ועוד), מתקבלת חריגה מהותית משיעור העלות המרבית של האשראי.
25. כך ארע במקרה של בני הזוג משיח ושולה ניסימוב ובנם חיים, אשר בשנת 2012 נטלו הלוואה מן המשיבה. ההלוואה נועדה לסייע לבן, שנקלע לקשיים. סכום ההלוואה עמד על 750 אלף ש"ח. בהלוואה נקבעה ריבית בשיעור של 13.97% לשנה. העלות המרבית של האשראי עמדה בעת חתימת ההסכם על 12.8%. כבר מכך עולה הפרה של הוראות החוק. לריבית בשיעור זה נוסף מס ערך מוסף. כמו כן נקבע בהסכם ההלוואה כי הלווים ישלמו דמי טיפול (בסכום של 16,240 ש"ח), ואם הם יבקשו לבצע פירעון מוקדם – תגבה עמלה, שנעה בין 0.95% ל-43.04% מיתרת ההלוואה, בתוספת מס ערך מוסף.
- הסכם ההלוואה שנערך בין בני משפחת ניסימוב לבין המשיבה מצורף לבקשה זו כנספח 6.
26. בני משפחת ניסימוב לא עמדו בהחזר ההלוואה. הצדדים הגיעו להתדיינות. התביעה בערכאה ראשונה הסתיימה בפסק דין - ת"א (שלום תל-אביב) 28289-02-15 **ניסימוב נ' דלתא קפיטל גרופ בע"מ** (נבו 16.01.2020) (להלן: עניין **ניסימוב**).
- פסק הדין בעניין **ניסימוב** מצורף לבקשה זו כנספח 7.
27. המשיבה ניסתה לטעון כי לצורך חישוב האשראי הממשי, אין לקחת בחשבון מס ערך מוסף על הריבית, ואת דמי הטיפול. בית המשפט דחה את הטענה (פסק הדין בעניין **ניסימוב**, פסקה 10). על יסוד קביעה זו, וטעמים נוספים, המשיבה חויבה להשיב סכום כסף נכבד. לפי מיטב ידיעת המבקשת, ערעור המשיבה על פסק הדין נמחק, והיא חויבה בהוצאות.
28. עניין **ניסימוב** איננו חריג. בת"א (שלום כפר סבא) 3207-01-14 **דלתא קפיטל גרופ בע"מ נ' לוי** (נבו 24.01.2017) (להלן: עניין **לוי**), נדונה הלוואה, שניתנה לגברת ליזית לוי, למר סימן טוב לוי ולחברה הקשורה אליהם. סעיף 8 להסכם ההלוואה מורה כי "ההלוואה תישא ריבית של 2.2% לחודש (להלן: 'הריבית') בצירוף מע"מ כאשר הריבית בשיעור האמור תחושב ביחס לקרן ההלוואה, תתרבה כל חודש, תצטרף לקרן ההלוואה ותישא אף היא ריבית בשיעור זהה (29.84% לשנה בצירוף מע"מ)..."
- מסמכי ההלוואה שנדונו בעניין **לוי** ומסמך נלווה מצורפים לבקשה זו כנספח 8.
29. בעניין **לוי** בית המשפט עמד על כך כי "אין מחלוקת עובדתית בין הצדדים כי הריבית הקבועה בהסכם ההלוואה (29.84%) גבוהה מהריבית המרבית המותרת על פי החוק (10.53%). נכון למועד העמדת ההלוואה" (פסקה 9). בהתאם לכך – "אני קובע כי יש לעדכן את לוחות הסילוקין של ההלוואה כך שיתאימו להוראות החוק קרי – שיעור ריבית – 10.53% שנתי" (פסקה 12). ערעור על פסק הדין נדחה - ע"א (מחוזי מרכז) 2890-06-17 **דלתא קפיטל גרופ בע"מ נ' לוי** (לא פורסם).
- פסקי הדין בעניין **לוי** מצורפים לבקשה זו כנספח 9.
30. באותו עניין המשיבה ניסתה לחמוק מהמגבלה בדבר עלות האשראי, על ידי היתלות בכך שאחד הלווים הוא תאגיד. ניסיון זה כשל. נקבע כי המגבלה חלה בשל הגדרת גברת לוי כלוה (עניין **לוי**, פסקה 6).
31. ממקרים אלה עולה כי לצורך חישוב שיעור העלות הממשית של האשראי, המשיבה איננה לוקחת בחשבון את מרכיב מס הערך המוסף על הריבית. הדבר עומד בניגוד לדין. מס הערך המוסף הוא בבחינת תוספת בהתאם להגדרתה בחוק - "כל סכום שנדרש לוה לשלם בקשר לחוזה ההלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מן המלווה, למעט ריבית פיגורים" (סעיף 1 לחוק). בית המשפט עמד על כך בעניין **ניסימוב**.

32. אותה סוגיה נדונה בבית המשפט העליון, בהקשר מאד קרוב. בע"א 7195/17 **חברת נ.ב.ע. בע"מ נ' גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ** (נבו 25.08.2020) (להלן: עניין **נ.ב.ע.**), בית המשפט קבע כי מס ערך מוסף כלול בהגדרת הריבית בחוק הריבית, תשי"ז-1957, בשל היותו חלק מהתמורה הניתנת בקשר עם הלוואה, אשר יש בה משום תוספת לקרן. לכן נפסק כי מלווה אינו רשאי לגבות את תשלום מס הערך המוסף, נוסף על הריבית המקסימלית המותרת. דברים אלה יפים להסדר הקבוע בחוק אשראי הוגן. שני החיקוקים משרתים את אותן התכליות – מניעת ריבית נשך וניצול לרעה של לווים. בשני החיקוקים נקבעו הגדרות רחבות של הריבית והעלות הממשית של האשראי. שתי ההגדרות מתייחסות לכל סכום שנדרש לווה לשלם בקשר לחוזה ההלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מן המלווה.
33. בעניין **נ.ב.ע.** היועץ המשפטי לממשלה הגיש עמדה. היועץ התייחס לכך שהחייב בתשלום מס ערך מוסף על פי דיני המס הוא נותן השירות (המלווה). אמנם, במקרים רבים נותן השירות מגלגל את המס לפתחו של מקבל השירות, אך עובדה זו אינה הופכת את מקבל השירות לחייב במס מכוח החוק. על כן, מלווה אינו רשאי לגבות, נוסף על הריבית המרבית המותרת בחוק, גם רכיב נוסף של מס ערך מוסף (שם, פסקה 17).
34. המשיבה גם איננה מתייחסת בחישוב העלות הממשית של האשראי לעמלת פתיחת תיק. המשיבה מכנה עמלה זו גם – "דמי טיפול בגין הוצאות ביצוע העסקה, הוצאות רישום השעבודים והשתתפות חלקית בעלות הכנת המסמכים ועריכתם" (נספחים 6 ו-8 לבקשה זו, סעיף 18). מדובר בסכומים נכבדים, למשל, בעניין **ניסימוב** סכום העמלה עמד על 16,240 ש"ח.
35. עמלה זו היא תוספת לפי ההגדרה הקבועה בחוק אשראי הוגן – סכום שנדרש לווה לשלם בקשר לחוזה ההלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מן המלווה, למעט ריבית פיגורים, הוצאות גבייה והוצאות מותרות אחרות (סעיף 1 לחוק אשראי הוגן). על כן, עליה להיות מחושבת כחלק מהעלות הממשית של האשראי. כך גם קבע בית המשפט בעניין **ניסימוב** (פסקה 10).
36. בתי המשפט התייחסו לעמלות דומות ועיגנו את אותה קביעה בת"צ (מחוזי ת"א) 23957-08-13 **רון נ' פמה סוכנויות בע"מ** (נבו 03.11.2019) (להלן עניין **פמה סוכנויות**); וברע"א 7146/18 **קידום ד.ש. (השקעות ופיננסים 1992) בע"מ נ' ששון** (נבו 22.10.19) (להלן: עניין **קידום**).
37. בעניין **פמה סוכנויות** בית המשפט קבע כי חיוב בשם "עמלת הקמה" מהווה תוספת, ועל כן יש להביאו בחשבון במסגרת עלות האשראי הממשית. באותו מקרה החברה המלווה הגדירה בחוזה את העמלה, כחיוב שנועד לתשלום אגרות רישום משכונות ושעבודים והוצאות נוספות. נקבע כי המלווה ביקשה תחת עמלה זו לכסות הוצאות הכרוכות בניהול עסקה, כמו שכר. עוד נקבע כי ניסיון לקבל תשלום עבור הוצאות אלה הוא פרקטיקה פסולה, שמהווה ניסיון להסוות את העלות הממשית של האשראי (שם, בפסקה 10). ערעור על קביעה זו נדחה על ידי בית המשפט העליון - רע"א 7142/15 **פמה סוכנויות בע"מ נ' רון**, פסקה 5 (נבו 24.01.2016).
38. בעניין **קידום** בית המשפט העליון דחה בקשת ערעור בנוגע לקביעה, כי תשלום "לכיסוי הוצאות שונות", בהן אגרת רישום משכון ועלויות תוכנה המשמשת לבדיקת המצב הפיננסי של הלווה, מהווה תוספת (פסקה 11).
39. המסקנה כי עמלת פתיחת תיק היא בבחינת תוספת, עולה גם מהליכי חקיקה מאוחרים. ביום 25 באוגוסט 2019 נכנס לתוקף תיקון מס' 5 לחוק אשראי הוגן. בתיקון נקבע כי שר המשפטים רשאי לקבוע כי הוצאות מסוימות לא יכללו מאותו המועד בהגדרת "תוספת". השר קבע רשימה מצומצמת של הוצאות, אשר אם שולמו במלואן לצד שלישי, גבייה בגינת לא תחשב לתוספת. ההוצאות הרלוונטיות לענייננו הן "אגרות לצורך רישום ובדיקת שעבודים וביטחונות במרשמים ציבוריים", וכן "שכר טרחת עורך דין בעד ייפוי כוח נוטריוני, תצהיר ומתן שירותי נאמנות" (תקנה 3 לתקנות הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות) (החרגת סוגי עסקאות אשראי מתחולת החוק והחרגת הוצאות מגדר "תוספת"), תשע"ט-2019 (להלן: תקנות הלוואות חוץ-בנקאיות). עד תיקון החוק, הוצאות אלה נכללו תחת הגדרת "תוספת". בית המשפט אישר זאת בעניין **פמה סוכנויות** (פסקאות 9-10).

40. לענייננו, גם לאחר התיקון, עמלת פתיחת התיק מהווה תוספת. המשיבה מציינת בהסכמי ההלוואה כי העמלה נגבית עבור הוצאות ביצוע העסקה, רישום השעבודים והשתתפות בעלות הכנת המסמכים. ניתן להכיר רק באגרה לצורך רישום שעבודים במרשמים ציבוריים, אשר שולמה לצדדים שלישיים, כתשלום שאיננו תוספת.
41. המשיבה גם איננה מביאה בחשבון לצורך חישוב העלות הממשית של האשראי את עמלת הפירעון המוקדם. עמלה זו נגבית כאשר הלווה מבקש להקדים את פירעון ההלוואה. שיעור העמלה קבוע בדרך כלל בנספח להסכם ההלוואה. עמלה זו יכולה להגיע עד לשיעור של כ-43% מיתרת ההלוואה, בתוספת מס ערך מוסף.
- נספח עמלת פירעון מוקדם בהסכם של משפחת ניסימוב מצורף לבקשה זו כנספח 10.
42. עמלה זו, בהיותה סכום שנדרש לוה לשלם בקשר להלוואה מעבר לסכום שקיבל בפועל מהמלווה, היא תוספת. על כן, יש לקחתה בחשבון לצורך חישוב שיעור העלות הממשית של האשראי. המשיבה מתעלמת מכך, וקובעת תעריף לעמלה, המגיע לחריגה של מאות אחוזים משיעור העלות המרבית של האשראי.
43. לבסוף, המשיבה כוללת בהסכמיה הוראה, לפיה "המסים, האגרות, תשלומי החובה, שכר טרחה, עמלות בגין החזרת שיקים ומשמורתם בבנק, הוצאות בנק אחרות והוצאות למיניהן, ללא יוצא מן הכלל, שיש לשלם בקשר לביצוע חוזה זה והבטחות שלפיו, מימוש זכויות החברה, לרבות הוצאות משפט, שכ"ט עו"ד, הוצאות משלוח דברי דואר, הוצאות פינני, הוצאות פרסום והוצאות מסירה שתוציא החברה במקרה של הפרת חוזה זה יחולו על הלווה והלווה יהיה חייב לפרעם לחברה, בצירוף ריבית ומע"מ..." (נספחים 6 ו-8 לבקשה זו, סעיף 33).
44. בתיקון מס' 5 לחוק נקבע כי בנוסף להוצאות שהשר רשאי להחריג מהגדרת "תוספת", גם הוצאות המלווה לשם גביית תשלום שהלווה פיגר בתשלומיו כאמור בסעיף 7א לחוק, לא ייחשבו עוד כתוספות. בסעיף 7א נקבע כי מלווה רשאי לגבות "רק הוצאות סבירות שהוציא לשם גביית תשלום שהלווה פיגר בתשלומיו לפי חוזה ההלוואה, ושנקבע בחוזה ההלוואה שהוא רשאי לגבותן מהלווה...". הוצאות אלה, שנגבו עד יום 25 באוגוסט 2019 (מועד כניסת התיקון לתוקף) – נחשבות תוספת. לאחר מועד זה, הוצאות שאינן סבירות, והוצאות שאינן קבועות בחוזה ההלוואה, ייחשבו תוספת.
45. לכן, עד כניסת תיקון מס' 5 לתוקף – ההוצאות הנזכרות בהסכמי ההלוואה נכללו כולן תחת ההגדרה של "תוספת", והמשיבה הייתה מחויבת להביאן בחשבון כחלק מהעלות הממשית של האשראי. המשיבה לא נהגה כך. החל מכניסת התיקון לתוקף (ביום 25 באוגוסט 2019), רק ההוצאות הסבירות שהוציאה המשיבה בקשר לגביית תשלום שלווה פיגר בתשלומיו יכולות שלא להיחשב כתוספת. השאר – כולן חלק מעלות האשראי הממשית.
46. לסיכום חלק זה, החוק קובע תקרה לעלות הממשית של האשראי. המשיבה מטילה על הלווים עלות שחורגת באופן מהותי מן המותר. על מנת להסוות זאת, המשיבה מוסיפה על הריבית מס ערך מוסף, עמלת פתיחת תיק, עמלת פירעון מוקדם, הוצאות שונות, ועוד. את כל אלה יש לקחת בחשבון כחלק מהעלות הממשית של האשראי.

חלק רביעי – ריבית הפיגורים הקבועה בחוזים של המשיבה חורגת מן המותר

47. בהביאו את חוק אשראי הוגן לקריאה שניה ושלישית חבר הכנסת דוד צוקר, יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט, ציין ביחס לשוק האפור, כי "... במהלך השנים התפתח השוק הזה לכלל תופעה או לממדים מפלצתיים כמעט, כאשר בחלק מן החברות ... היתה נהוגה ריבית, ובעיקר ריבית פיגורים, בשיעורים כאלה שהמלה עושק גם היא היתה ממעיטה לגביה" (דברי הכנסת ישיבת ט"ז באב תשנ"ג-3.8.93, עמ' 7260). המחוקק ביקש להסדיר זאת, בקבעו מגבלות על ריבית פיגורים שמותר לגבות.
48. ריבית פיגורים מוגדרת בחוק אשראי הוגן כך – "ריבית שנדרש לוה לשלם בשל פיגור בתשלום לפי חוזה ההלוואה, חלף הריבית, בין שנקראת ריבית פיגורים ובין שנקראת בשם אחר ... לעניין הגדרה זו לא יובאו בחשבון הוצאות שהוציא המלווה לשם גביית התשלום שהלווה פיגר בתשלומיו" (סעיף 1 לחוק).

49. סעיף 6(א) לחוק אשראי הוגן מורה כי "לא יכרות מלווה חוזה הלוואה שבו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה עולה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, ולא יקבל תשלום לפי חוזה כאמור".
50. שיעור ריבית הפיגורים המרבי קבוע בתוספת השנייה לחוק, והוא עומד על שיעור העלות המרבית של האשראי כשהיא מוכפלת ב-1.2, בחישוב שנתי (כזכור, שיעור העלות המרבית של האשראי הוא ריבית בנק ישראל או ריבית הליבור, בתוספת 15%).
51. המשיבה מפרה את המגבלה המוטלת עליה בקשר לריבית הפיגורים המרבית.
52. ביום 24 בדצמבר 2009 גברת רגינה ליפשטיין נטלה מן המשיבה הלוואה בסכום של 470,000 ש"ח. כבר במועד ההחזר הראשון הלווה נקלעה לפיגור. תוך פחות משלוש שנים המשיבה גבתה ממנה סכום של 1,075,808 ש"ח. העניין נדון והוכרע בת"א (שלום כפר סבא) 16955-02-15 **ליפשטיין נ' דלתא קפיטל גרופ בע"מ** (נבו 31.12.2018) (להלן: **עניין ליפשטיין**). מפסק הדין עולה כי שיעור ריבית הפיגורים הקבוע בהסכם עומד בתנאי החוק (11.3%), אולם כאשר נלקח בחשבון חיוב נוסף בסך 376,253 ש"ח אותו גבתה המשיבה עבור "תוספת פירעון מוקדם – בשיעור 57.85% בשל הפיגור בתשלום – מתקבלת חריגה מהותית משיעור ריבית הפיגורים המרבי. פסק הדין בעניין **ליפשטיין** מצורף לבקשה זו כנספח 11.
53. עמלת פירעון מוקדם הנגבית כאשר המשיבה מעמידה הלוואה לפירעון מיידי בשל פיגור בתשלום, היא ריבית פיגורים בהתאם להגדרה הקבועה בסעיף 1 לחוק אשראי הוגן. עמלה זו היא ריבית שנדרש לווי לשלם בשל פיגור בתשלום, חלק הריבית.
54. ואכן, בעניין **ליפשטיין** נקבע כי המשיבה פעלה "... בחוסר תום לב, חייבה את התובעת בריבית פיגורים נוספת לריבית הפיגורים המוצהרת בהסכם ההלוואה. על מנת להסוות את אותה ריבית נוספת, קראה לה בשם 'עמלת פירעון מוקדם' ועשתה בה שימוש שלא כדין על מנת להציג יתרות חובה גבוהות בהרבה מיתרות החובה הנכונות" (פסקה 36). זוהי התוצאה – "כך הצליחה הנתבעת 1 לגבות מהתובעת בתוך פחות מ-3 שנים כ-1,075,808 ₪ בגין הלוואה בסך 470,000 ₪" (עניין **ליפשטיין**, פסקה 37). בית המשפט חייב את המשיבה להשיב לגברת ליפשטיין סכום של 408,316 ש"ח, וחייב אותה בהוצאות. ערעור על פסק הדין הסתיים בפשרה, לפיה המשיבה התחייבה לשלם סכום של 140,000 ש"ח - ע"א (מחוזי מרכז) 18992-02-19 **ליפשטיין ואח' נ' דלתא קפיטל גרופ בע"מ** (נבו 15.07.19).
- פסק הדין בערעור על עניין **ליפשטיין** מצורף לבקשת אישור זו כנספח 12.
55. אם המשיבה תטען כי עמלת הפירעון המוקדם איננה ריבית פיגורים, יוצא כי אסור לגבותה כלל. לפי סעיפים 7(ה), 7(ו) ו-7א' לחוק אשראי הוגן, במקרה של העמדת הלוואה לפירעון מיידי על ידי המלווה תיווסף ליתרת ההלוואה "ריבית פיגורים ממועד ההעמדה לפירעון מיידי ועד למועד התשלום בפועל", וכן "מלווה רשאי לגבות מלווה רק הוצאות סבירות שהוציא לשם גביית תשלום שהלווה פיגר בתשלומיו לפי חוזה ההלוואה, ושנקבע בחוזה ההלוואה שהוא רשאי לגבותן מהלווה...". זוהי רשימה סגורה של רכיבים אותם רשאי המלווה החוץ-בנקאי לגבות אגב הקדמת מועד הפירעון. יוצא מכך, כי אם לא רואים את עמלת הפירעון המוקדם כריבית פיגורים, אסור לגבותה כלל. כך קבע בית המשפט בעניינה של המשיבה בעניין **ניסימוב** (פסקה 10).
56. מההסכמים שעורכת המשיבה עולה כי היא גם אינה לוקחת בחשבון את מס הערך המוסף על ריבית הפיגורים, לצורך חישוב ריבית זו (ראו למשל נספחים 6 ו-8 לבקשה זו, סעיף 19.1). כאמור, דין מס ערך מוסף על ריבית, כדין ריבית. אין הבדל לעניין זה בין ריבית לריבית פיגורים. בשני המקרים ההגדרה רחבה, והיא כוללת כל תשלום שנגבה מהלקוח למעט רכיבים המצוינים בחוק.
57. לסיכום חלק זה, המשיבה פועלת בניגוד לדין, וגובה ריבית פיגורים בחריגה מהמותר. הדבר נובע, בין היתר, מכך שהמשיבה מטילה על הלווים שמתקשים בהחזר ההלוואה עמלת פירעון מוקדם, ומכך שהיא איננה לוקחת בחשבון את מס הערך המוסף לצורך חישוב ריבית הפיגורים המותרת.

חלק חמישי – המשיבה מפרה חובות גילוי בנוגע לעלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים

58. חוק אשראי הוגן קובע חובות גילוי מפורשות. במוקד אותן הוראות עומד הרצון להבטיח כי לווה יידע מהי עלות האשראי שהוא נוטל. העמדת המידע מאפשרת פיקוח על עמידה בהוראות החוק והשוואה בין התנאים שמציעים מלווים שונים - עניין **צוניהשולי**, פסקה 5.
59. סעיף 3(ב) לחוק אשראי הוגן מחייב מלווה לגלות בהסכם ההלוואה פריטי מידע שונים. לענייננו רלוונטיים "שיעור העלות הממשית של האשראי" (סעיף 3(א)(8) לחוק), וכן "שיעור ריבית הפיגורים בחישוב שנתי המביא בחשבון גם ריבית דריבית, לפי הידוע בעת כריתת חוזה ההלוואה" (סעיף 3(א)(11) לחוק).
60. הוראות אלה חלות על כל הסכמי ההלוואה של לווים יחידים (לרבות מי שלוו יחד עם תאגיד), ללא מגבלה בסכום.
61. המשיבה אינה נותנת גילוי באשר לשיעור העלות הממשית של האשראי.
62. כך עולה מההסכמים של משפחת ניסימוב ומשפחת לוי (נספחים 6 ו-8 לבקשה זו). כך עולה גם מההסכמים אחרים שערכה המשיבה, כמו הסכם מיום 15 בינואר 2015 עם מר דוד עברי, והסכם מיום 4 בספטמבר 2008 עם מר דוד הנדקנופף וגברת שרית הנדקנופף. בכל ההסכמים אין התייחסות לשיעור העלות הממשית של האשראי. בכל ההסכמים שיעור הריבית מוצג, כשהוא איננו כולל את מס הערך המוסף על הריבית. בכל ההסכמים עמלת פתיחת תיק ועמלת פירעון מוקדם, מוצגות בנפרד, ולא כחלק מעלות האשראי. בכל ההסכמים שיעור ריבית הפיגורים מוצג, כשהוא איננו כולל את מס הערך המוסף על ריבית הפיגורים. בכל ההסכמים עמלת פירעון מוקדם מוצגת בנפרד, ולא כחלק מריבית הפיגורים.
- הסכם ההלוואה של מר דוד עברי מצורף לבקשה זו כנספח 13.
- הסכם ההלוואה של מר דוד הנדקנופף וגברת שרית הנדקנופף מצורף לבקשה זו כנספח 14.
63. כפי שהראינו, המשיבה אוזחת בעמדה, כאילו עלות האשראי הממשית איננה כוללת את מס הערך המוסף על הריבית ואת עמלת פתיחת תיק. מכאן עולה כי גם אם המשיבה תנסה לטעון כי היא מציגה את עלות האשראי הממשית, הרי שהעלות המוצגת אינה נכונה.
64. בעניין **צוניהשולי** (בפסקה 19) ובעניין **קידום** (בפסקה 12) בית המשפט העליון קבע כי אין די בכך שרכיבי העלות השונים מופיעים בהסכם, אלא יש לתת גילוי מפורש של העלות הממשית של האשראי, כפי שדורש החוק. בית המשפט עמד על כך שמלווה אשר אינו מקיים את ההוראות כפשוטן ובמלואן, אינו יכול להישמע בטענה שהיה על הלווה לבצע את החישובים ולהסיק את המסקנות המתחייבות מההוראות הפוזרות בהסכם.
65. לסיכום חלק זה, המשיבה מפרה את חובת הגילוי. היא איננה מציינת בהסכמים את העלות הממשית של האשראי, ואף לא את ריבית הפיגורים. יתרה מכך, המשיבה אוזחת בעמדה, כי העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים, אינן כוללות חיובים שונים. עמדה זו שגויה. לכן, גם אם המשיבה הייתה מציגה את העלות הממשית של האשראי, הייתה זו עלות לא נכונה. אותם דברים נכונים ביחס לריבית הפיגורים.

חלק שישי - עילות התביעה והסעדים

66. מעשי המשיבה מקימים לחברי הקבוצה, הלווים, שלל עילות תביעה, כולן מבוססות מאוד.
67. כפי שהראינו, המשיבה מפרה ברגל גסה חובות המוטלות עליה בחוק אשראי הוגן. היא מחייבת את הלווים בסכומי כסף המהווים חלק מן העלות הממשית של האשראי, בחריגה מהותית מהשיעור המרבי המותר בחוק. היא נוהגת כך גם ביחס לריבית הפיגורים. נוסף על כך, היא איננה מציגה את העלות הממשית של האשראי, כפי שהיא חייבת להציג. את ריבית הפיגורים היא מציגה, אולם לפי תחשיב שאיננו תואם את הדין.
68. במעשים ומחדלים אלה המשיבה מפרה את החובות המוטלות עליה בסעיפים 3(ב), 5 ו-6 לחוק אשראי הוגן.

69. סעיף 9(א) לחוק אשראי הוגן מורה כי "ראה בית המשפט בתובענה בקשר לחוזה הלוואה, כי חוזה ההלוואה או תנאי בו אינם מתאימים לדרישות לפי חוק זה ... יורה בית המשפט, ביוזמתו או על פי בקשה, ולאחר שנתן הזדמנות לצדדים להשמיע טענותיהם, לבטל את החוזה או את התנאי או לשנותו, הכל במידה הנדרשת כדי להתאימו לדרישות החוק, ולפי העניין".
70. סעיף 9(ב) לחוק אשראי הוגן מורה כי "מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) או מכל תרופה אחרת שבדין, רשאי בית המשפט להתאים את שיעור העלות הממשית של האשראי ואת שיעור ריבית הפיגורים לשיעורים המרביים המותרים על פי סעיפים 5 ו-6, או לקבוע שיעור נמוך יותר, לצוות על השבה של כל סכום שקיבל המלווה מן הלווה שלא בהתאם להוראות חוק זה, לחייב את המלווה בהוצאות שנגרמו ללווה, וליתן כל הוראה אחרת שתיראה צודקת בנסיבות העניין".
71. כמו כן, סעיף 4 לחוק אשראי הוגן קובע כי אם לא קיים המלווה את חובת הגילוי לפי סעיף 3, יחולו הוראות סעיפים 12(ב) ו-15 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.
72. לאחרונה בית המשפט העליון עמד על טיב הסעדים שחוק אשראי הוגן מקנה לנפגעים. בע"א 8222/19 **פרץ נ' קוואלטי קרדיט פאנז**, פסקה 18 (נבו 7.12.2020) (להלן: **עניין פרץ**), נקבע כי "מדובר במסלולים חלופיים וההסבר לכך טמון בעובדה שסעד הביטול מכוח סעיף 4 לחוק, מקום שבו הוכחה עילת ההטעה כמשמעה בהוראת סעיף 15 לחוק החוזים, נובע מזכותו של הצד המוטעה לבטל את החוזה והדבר נתון, אפוא, לשיקול דעתו. לעומת זאת, הסעד הקבוע בסעיף 9 לחוק להתערב בחוזה ההלוואה עד כדי ביטולו, נתון לשיקול דעתו של בית המשפט, על פי הסמכת המחוקק". כן ראו **עניין צוניאשוילי**, פסקה 25.
73. בעניין **פרץ** בית המשפט העליון קבע כי בגין חריגה משיעור העלות המרבית של האשראי, ניתן לנקוט באחת משלוש דרכים - העמדת העלות הממשית של האשראי על השיעור המירבי המותר; העמדתה על שיעור נמוך יותר; או מתן כל הוראה אחרת שתיראה צודקת בנסיבות העניין. תחת האפשרות האחרונה, "נפסק לא אחת כי המלווה יהיה זכאי להחזר הקרן בלבד כשהיא צמודה אך ללא ריבית" (עניין **פרץ**, פסקה 35). בית המשפט העליון בחר באפשרות השלישית, בעיקר נוכח החריגה המשמעותית מעלות האשראי המירבי, הפרות החוק האחרות, ההתנהלות בהליכים המשפטיים, ועוד.
74. שיקולים אלה מחייבים לזכות את חברי הקבוצה באותו סעד – הגבלת זכויות המשיבה להחזר הקרן בלבד. המשיבה מכוונת את פעילותה לאנשים שנקלעו למצוקה. ביחס לאנשים אלה, היא חורגת באופן קיצוני משיעור העלות המרבית של האשראי. היא מוסיפה על כך וחורגת גם מריבית הפיגורים המירבית. כמו כן, חובות הגילוי מופרות על ידי ברגל גסה. השיקולים שהנחו את בית המשפט העליון בעניין **פרץ** לשלול מהמלווה זכות לריבית פים לעניינו, ואף ביתר שאת.
75. בעניין **צוניאשוילי** נקבע, כי פערי הכוחות בין מלווה ולווה בהלוואות חוץ-בנקאיות, מצדיקים להכיר בביטול החוזה מתוקף סעיף 4 לחוק אשראי הוגן, וכן מתוקף סעיף 9 לחוק. בית המשפט קבע כי אין לראות העדרו של פרט זה או אחר מהחוזה כפגם פורמאלי או טכני. כמו כן, נקבע כי יש להבחין בין הפרת חובת הגילוי להפרות אחרות של החוק. כשמדובר בהפרות אחרות, כגון קביעת שיעורי ריבית גבוהים מהמותר, ניתן לתקן את החוזה על מנת להפכו לחוקי. לעומת זאת, כאשר חובת הגילוי מופרת, התערבות מתונה קשה מבחינה פרקטית, שכן במקרה כזה בית המשפט נדרש לנסח מחדש את תנאי החוזה (שם, בפסקה 27).
76. על יסוד שיקולים אלה, בית המשפט העליון הכיר בביטול ההסכם בשל הפרת חובת הגילוי. נקבע כי הלוויים ישיבו למלווה את כספי ההלוואה, ואילו החברה המלווה תשיב להם את הסכומים שגבתה כריבית והוצאות אחרות. בית המשפט עמד על כך שאם ייקבע שיעור ריבית חדש בהתאם לחוק אשראי הוגן, הרי שבכך יינתן למלווה מבוקשה, וייצא כי "נכשיר את השרץ, שכן ריבית שנתית זו היא הנתון אותו, בין השאר, רצתה המערערת להסתיר מעיניהם של המשיבים, שעה שלא ציינה אותו מפורשות בחוזה" (שם, בפסקה 28).
77. על כן, יש להעמיד בפני חברי הקבוצה המעוניינים בכך, את האפשרות לממש סעד זה.

78. ביחס לחברי הקבוצה אשר לא יהיו מעוניינים להפעיל את זכות הביטול, יש להורות על התאמת תנאי ההלוואות לחוק, בתנאים שבית המשפט הנכבד יראה כצודקים, בנסיבות העניין.

79. סעיפים 5(ב) ו-6(ב) לחוק אשראי הוגן, מורים כי "מלווה יכלול בחוזה הלוואה תנאי שלפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור העלות המרבית של האשראי הידוע באותו מועד, כאמור בסעיף קטן (א)"; וכן "מלווה יכלול בחוזה הלוואה תנאי שלפיו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד, כאמור בסעיף קטן (א)". יש לחייב את המשיבה למלא אחר הוראות אלה.

80. בהתאם לכך, מכוח עילות התביעה, חברי הקבוצה זכאים לסעדים הבאים –

- (1) השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה, למעט קרן ההלוואה והפרשי הצמדה על הקרן; ולחלופין – השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה, למעט קרן ההלוואה והפרשי הצמדה על הקרן ולמעט ריבית וריבית פיגורים בשיעור שבית המשפט הנכבד ימצא צודק, אשר לא יעלו על העלות המרבית של האשראי ושיעור ריבית הפיגורים המרבי;
- ולחלופי חלופין – השבה של כל הסכומים אשר נגבו מחברי הקבוצה בחריגה משיעור העלות המרבית של האשראי, וכן בחריגה משיעור ריבית הפיגורים המרבי;
- ונוסף על סעדים אלה – השבה של כל הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה, אשר עלותם לא הוצגה ללווים כחלק מהעלות הממשית של האשראי או כחלק מריבית הפיגורים (לרבות עמלת פתיחת תיק, דמי טיפול בגין הוצאות ביצוע העסקה, הוצאות רישום השעבודים והשתתפות חלקית בעלות הכנת המסמכים ועריכתם, עמלת פירעון מוקדם ומס ערך מוסף על הריבית); ואם שיעור העלות הממשית של האשראי או שיעור ריבית הפיגורים לא הוצגו בהסכם ההלוואה – השבת כל הסכומים שכלולים בשיעורים אלה;
- (2) הצהרה בדבר זכות חברי הקבוצה אשר המשיבה הפרה כלפיהם את חובת הגילוי לבטל את הסכם ההלוואה;
- (3) חיוב המשיבה לתקן את יתרות החוב בתיקי הוצאה לפועל תלויים ועומדים, ובתביעות חוב בהליכי חדלות פירעון, בהתאם לסכומי ההשבה עליהם בית המשפט הנכבד יורה כאמור לעיל;
- (4) הטלת איסור על המשיבה לגבות ריבית ותוספות בחריגה משיעור העלות המרבית של האשראי, ואיסור לגבות ריבית פיגורים העולה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי; איסור לגבות כל ריבית או תוספת, אשר עלותן איננה מוצגת ללקוח כחלק מעלות האשראי הממשית או כחלק משיעור ריבית הפיגורים (לפי העניין), ובכל מקרה לא יותר מאשר השיעורים המותרים לפי חוק אשראי הוגן;
- (5) חיוב המשיבה לתקן את כל חוזי ההלוואה כך שתיפסק גביית סכומים אסורים;
- (6) חיוב המשיבה לגלות בחוזי ההלוואה את שיעור העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים;
- (7) חיוב המשיבה לכלול בחוזי הלוואה תנאי, לפיו שיעור העלות הממשית של האשראי הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור העלות המרבית של האשראי הקבוע באותו מועד;
- (8) חיוב המשיבה לכלול בחוזי הלוואה תנאי, שלפיו שיעור ריבית הפיגורים הידוע במועד כריתת החוזה לא יעלה על שיעור ריבית הפיגורים המרבי הידוע באותו מועד;
- (9) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן
- (10) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.

81. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשת עותרת לקבוע גמול בשיעור של 15% משווי ההטבה לציבור, לרבות בגין תיקון התנהלות המשיבה בעתיד (בתוספת מס ערך מוסף), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט (נבו 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים חיוב שיוטל בדיון בבקשת האישור.

חלק שביעי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית

82. תובענה זו ממלאת אחר כל התנאים הדרושים לצורך אישורה, לפי חוק תובענות ייצוגיות.
83. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בפרט 3א' לתוספת השנייה נקבעה הקטגוריה - "תביעה נגד נותן שירותים פיננסיים, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא" (בעוד שבעבר תביעה זו נפלה תחת פרט 1 – "תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו").
84. המשיבה פועלת כנותן שירותים פיננסיים (נספח 2 לבקשה זו). התביעה עוסקת בעניינים שבינה ובין הלקוחות.
85. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן ... (3) ארגון בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), שבתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן עוסק הארגון – בשם קבוצת בני אדם אשר אותה תביעה או אותו ענין מעוררים שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עמה, ובלבד שבית המשפט שוכנע כי, בנסיבות הענין, קיים קושי להגיש את הבקשה בידי אדם כאמור בפסקה (1)".
86. המבקשת היא עמותה רשומה, הפועלת באופן סדיר למעלה מ-12 שנים. המבקשת הציבה לה למטרה, בין היתר, לפעול "להגשמה, קידום, הגברה, הפעלה ועידוד של אכיפה אזרחית והוגנות בתחומי ... חברה, הכלכלה... והצרכנות" (מתוך אתר האינטרנט של המבקשת - htl.org.il; כן ראו ערך על המבקשת באתר ויקיפדיה).
87. המבקשת היא גורם מוביל בתחום האכיפה האזרחית. לאורך השנים המבקשת הגישה תלונות ובקשות למשרדי ממשלה ורשויות - רשות ניירות ערך, רשות התחרות, הרשות להגנת הצרכן וסחר הוגן, משטרת ישראל ורשויות פיקוח ואכיפה אחרות. הפניות התייחסו לאי-סדרים שאותו על ידי המבקשת. המבקשת אף עוסקת בעניינים בעלי חשיבות ציבורית, הנוגעים לרגולציה כלכלית, סדרי ממשל וטוהר מידות. מאז הקמתה, המבקשת פעלה רבות כדי להגן על הציבור בתחומים כלכליים רבים. פעולות המבקשת נועדו לשיפור נורמות התחרות, הגילוי וההגינות במשק. המבקשת התייצבה בפני ועדות ממשלתיות וציבוריות רבות שעסקו בעניינים אלה.

88. המבקשת היא הארגון המוביל בישראל בהגשת תובענות ייצוגיות. המבקשת הייתה הארגון הראשון שהגיש תובענה ייצוגית בתחום ניירות הערך ושוק ההון, תביעה שאושרה - ראו ת"צ (כלכלית) 2483-09-12 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת (ע"ר) נ' כהן** (להלן: עניין כהן). בהליך זה נקבעו לראשונה התנאים להגשת תביעה ייצוגית על ידי ארגון. ראו עניין כהן, החלטות מימים 18 בפברואר 2013 ו-8 במאי 2013 (פורסמו בנבו). כללים אלה אושרו על ידי בית המשפט העליון ברע"א 6897/14 **רדיו קול ברמה בע"מ נ' קולך - פורום נשים דתיות** (נבו 9.12.2015) (להלן: עניין קול ברמה).
89. בעניין כהן נקבע ביחס למבקשת, כי "... התרשמתי כי מדובר בעמותה ראויה שפועלת במספר חזיתות ואף ניכסה לעצמה הישגים משמעותיים בתחום" (פסקה 89 להחלטה מיום 18 בפברואר 2013).
90. מאז הגישה המבקשת תובענות ייצוגיות רבות - ת"צ (מחוזי מרכז) 10538-02-13 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ** (בנושא קרטל עולמי לתיאום מחירי הובלת מטענים בהטסה); ת"צ (כלכלית) 43065-03-13 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' Perrigo Company** (הטעיית משקיעים על ידי חברה דואלית, ההליך הסתיים בהסדר פשרה ובפיצוי המשקיעים); ת"צ (מחוזי מרכז) 53990-11-13 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' AU OPTRONIC CORPORATION** (קרטל עולמי לתיאום מחירי מסכים אלקטרוניים); ת"צ (מחוזי מרכז) 6298-09-15 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ** (מחיר מופרז של מלט); ת"צ (מחוזי מרכז) 49512-01-16 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' אלאוף ושות' ספנות בע"מ** (גבייה לא חוקית של עמלות על ידי סוכני אניות); ת"צ (מחוזי מרכז) 21099-05-17 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' חברת החשמל לישראל** (תעריפי חשמל במכירה מרוכזת); ת"צ 65546-02-18 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' UBS** (שערי חליפין מלאכותיים); ת"צ (מחוזי מרכז) 60157-11-18 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' מדינת ישראל - משרד התחבורה** (יתרות זכות המוחזקות בידי משרד התחבורה ואינן מועברות לזכאים); ת"צ (מחוזי ירושלים) 71208-12-18 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' כלל חברה לביטוח בע"מ** (תשלומים והחזרים למבוטחים באמצעות המחאות); וכן ת"צ (מחוזי מרכז) 30370-08-19 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה הוגנת נ' בנק הפועלים בע"מ** (עמלת פירעון מוקדם).
91. המבקשת פעילה בהיבטים נוספים הנוגעים לתובענות ייצוגיות וקידומן. המבקשת בוחנת הסדרי פשרה בתביעות ייצוגיות, ומגישה התנגדות במקרים מתאימים. כמו כן, בעקבות התערבות המבקשת, מונתה הנהלת הקרן למימון תובענות ייצוגיות, שפועלת מכוח סעיף 27 לחוק. המבקשת נטלה חלק בהליכים שהביאו להוצאת תקנות תובענות ייצוגיות (סיוע במימון בקשות לאישור ותובענות ייצוגיות), התש"ע-2010, ותקנות תובענות ייצוגיות (סדרי עבודתה של הנהלת הקרן למימון תובענות ייצוגיות), התש"ע-2010. המבקשת אף נטלה חלק בעיצוב תקנות אלה. לאחר חיקוק תיקון 10 לחוק תובענות ייצוגיות, המבקשת פעלה לקידום יישום סעיף 27א(א) לחוק תובענות ייצוגיות - הקמת הקרן לניהול ולחלוקת כספים הנפסקים כסעד. הקרן החלה לפעול לאחר פניית המבקשת לשרת המשפטים.
92. פעילות המבקשת בתחום התובענות הייצוגיות זכתה להכרה ציבורית רבה. על פעולות אלה הוענק למבקשת פרס "איש השנה" לשנת 2012, מטעם הקתדרה לממשל תאגידי של אוניברסיטת בר אילן. כמו כן, בשנת 2013 המבקשת זכתה באות "יקיר תובענות ייצוגיות", שהוענק לה במסגרת הכנס הרביעי לתובענות ייצוגיות של מרכז "הלכה ומעשה".

93. נכסי המבקשת והכנסותיה משמשים להשגמת המטרות הציבוריות שלה בלבד. היא איננה פועלת מטעם מפלגה או גוף פוליטי אחר, או בזיקה לאחד מאלה או לקידום מטרות של אחד מאלה.
94. הנה, אין ספק שהמבקשת היא ארגון המתאים לפעול כמבקשת בבקשת האישור.
95. המבקשת פעלה לאתר אדם בעל עילת תביעה אישית, על מנת שיגיש את בקשת האישור. מאמצים רבים לא עלו יפה. התגלה כי קיים קושי של ממש לעשות זאת.
96. תחילה המבקשת פעלה בדרכים שונות, לרבות פנייה לפרומים שונים באינטרנט, על מנת לאתר בעל עילת תביעה, אשר יהיה מוכן לנהל את ההליך. לא אותר אדם כזה.
97. ביום 22 באפריל 2021 פורסמו מודעות בעיתונים כלכליסט וישראל היום. בהודעות נאמר כך –

פניה ללקוחות דלתא קפיטל גרופ בע"מ לבחינת אפשרות לשמש

כתובעים ייצוגיים בתביעה בקשר לחריגה מהמותר בנוגע לעלות אשראי וריבית

עמותת הצלחה לקידום חברה הוגנת (ע"ר) מזמינה לקוחות של דלתא קפיטל גרופ בע"מ אשר נטלו ממנה הלוואות, ליצור קשר עם העמותה, על מנת לבחון את ההתאמה לשמש תובעים בתובענה ייצוגית שהגשתה נבחנת בימים אלו.

התביעה עוסקת בתנאי הלוואה אשר ביחס אליהם נבחנת הפרה לכאורה של הוראות חוק אשראי הוגן, תשנ"ג-1993, בנוגע למגבלות אודות העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים, וכן בנוגע לחובת הגילוי של עלות האשראי וריבית הפיגורים.

יש לפנות לעמותה באמצעות הכתובת office@htl.org.il.

לאחר בחינת הפניות יוחלט על האופן הראוי לקידום ההליכים.

אין לראות במודעה זו התחייבות לביצוע פעולה כל שהיא או מתן שירות והיא הזמנה למסור מידע בלבד. פעולות שתנקוט העמותה, אם וככל שיינקטו, נתונות לשיקול דעתה הבלעדי של העמותה, ובכפוף לכל דין.

העתק המודעות שפורסמו ביום 22 באפריל 2021 מצורפים לבקשה זו כנספח 15.

98. איש לא פנה. לכן ביום 29 באפריל 2021 פורסמו אותן מודעות שוב, הפעם בעיתונים דה מרקר וידיעות אחרונות.
99. שוב, איש לא פנה אל המבקשת.

100. אין ספק כי קיים קושי של ממש לאתר תובע ייצוגי האוחז בעילת תביעה אישית. לוויים רבים נתונים במצוקה קשה. הם מקדישים את כל מרצם לנסיון לשרוד כלכלית, ולא לבחינת הזכויות של המלווה לחייב בעמלות או ריביות כאלה ואחרות. אין להם משאבים וכוח לצאת למערכה משפטית קשה מול מלווה בעל עצמה. יתרה מכך, לוויים כאלה לרוב כלל אינם מודעים לזכויותיהם. על כך נאמר כי "... אפשר ובית המשפט ישתכנע כי ישנו קושי אינהרנטי או שקיימים נתונים מיוחדים, מוצקים ומשכנעים אחרים הנובעים מנסיבות המקרה, אשר די בהם כדי להוביל למסקנה כי קיים קושי למצוא תובע לפי סעיף 4(א)(1) לחוק עניין קול ברמה (פסקה 39 לחוות הדעת של השופט דנציגר). בנסיבות אלה, לא היה צורך בניסיונות האיתור, על מנת לקבוע כי קיים קושי להגיש את התביעה על ידי בעל עילה אישית. מכל מקום, חרף הקושי האינהרנטי, בוצעה פנייה בעיתונות, ואיש לא פנה. בנסיבות אלה, נכון להגיש את בקשת האישור באמצעות ארגון.

101. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". הבקשה ממלאת אחר תנאים אלו.
102. היסודות של עילות התביעה משותפים לכלל חברי הקבוצה. המשיבה פועלת באותו אופן כלפי כל חברי הקבוצה. היא מחייבת אותם בעלות אשראי ממשית ובריבית פיגורים, בחריגה מהמותר. היא גם מפרה חובות גילוי. זוהי התנהלות רגילה של המשיבה. ניתן ללמוד על היסודות המשותפים לחברי הקבוצה, מטענות המשיבה בהליכים פרטניים. כפי שהראינו, המשיבה טוענת כי אין לקחת בחשבון מרכיבים שונים כחלק מהעלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים. זוהי עמדה משפטית עקרונית. המשיבה ודאי נוהגת כך במקרים רבים. הטענות גם נוגעות למסמכים אחידים של המשיבה. על כן, קיימים יסודות משותפים, עובדתיים ומשפטיים, לעילות התביעה של חברי הקבוצה.
103. התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. לשם בירור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות הבאות – האם יש לקחת בחשבון חיובים שונים (מס ערך מוסף על הריבית, עמלת פתיחת תיק, עמלת פירעון מוקדם, ועוד) לצורך חישוב העלות הממשית של האשראי וריבית הפיגורים; האם המשיבה הפרה את חובת הגילוי; מה הם הסעדים העומדים לרשות חברי הקבוצה; ועוד. שאלות אלה משותפות לכלל חברי הקבוצה. על כן, ברור כי שאלות מהותיות של עובדה ומשפט משותפות לכלל חברי הקבוצה. למען הזהירות, לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטענות הכרעה, העובדתיות והמשפטיות, ביחס לכל חברי הקבוצה – ראו רע"א 2128/09 **הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי**, פסקה 10 לחוות הדעת של כבוד השופט ריבלין (נבו 5.7.2012).
104. נוכח הנימוקים שהצגנו גם ברור כי קיימת אפשרות סבירה ואף למעלה מכך, שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.
105. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הניסיון מלמד כי לקוחות הנוטלים הלוואות חוץ-בנקאיות, מצויים פעמים רבות במצבים של קושי כלכלי ומקדישים את תשומת הלב לנסיונות הישרדות כלכלית, ולא לבחינת הזכויות של המלווה לחייב בעמלות או ריביות כאלה ואחרות. יתרה מכך, רבים מהלקוחות אינם מודעים לזכויותיהם. בהליכים הבודדים שהגיעו לפתחו של בית המשפט, נקבע כי המשיבה פעלה בניגוד לדין, בחוסר תום לב וניצלה את הלווים. כפי שהראינו, קביעות נקודתיות אלה לא הרתיעו את המשיבה. היא ממשיכה בשלה. בנסיבות אלה, קיימת חשיבות רבה לערוך את בירור הזכויות בתובענה ייצוגית.
106. ענינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשת פועלת על מנת לתקן את הליקויים בהתנהלות המשיבה, ולהשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה.
107. לסיכום, כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית מתקיימים בבירור.

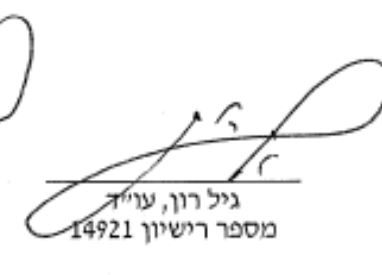
חלק שמיני - סוף דבר

108. זהו הליך חשוב ביותר. חוק תובענות ייצוגיות נועד לממש את זכות הגישה לבית המשפט, לרבות עבור אנשים המתקשים לעשות זאת כיחידים, לאכיפת הדין, ליצירת הרתעה מפני הפרתו, למתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין, ועוד. בענייננו, תביעה ייצוגית תגשים מטרות אלה היטב. המשיבה מפנה קריאות לאנשים במצוקה, ומנצלת את מצוקתם לרעה, תוך הפרת הוראות חוק שנועדו לתת הגנה מיוחדת לאנשים אלה. קשה לחשוב על מקרה מתאים יותר למתן הגנה באמצעות תביעה ייצוגית.

109. בקשה זו נתמכת בתצהיר של מר בן ציון ציטרין, חבר הוועד המנהל של המבקשת, המאמת את העובדות המופיעות בה.

110. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש בפתח הבקשה.

111. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

 טליה פינס, עו"ד מספר רישיון 90953	 אהרן רבינוביץ, עו"ד מספר רישיון 48346	 גיל רון, עו"ד מספר רישיון 14921
--	--	---

גיל רון, קינן ושות', משרד עורכי-דין
באי-כוח המבקשת